

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи
Історичний факультет
Тарас ПІШЕНИЧНИЙ
2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методика викладання історії у закладах вищої освіти
для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма :
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
етнологія
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 /2022
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Коцур Анатолій Петрович, доктор історичних наук,
професор кафедри етнології та краєзнавства.

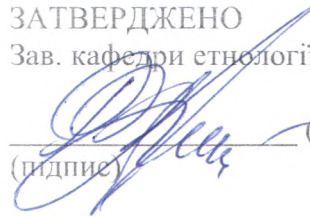
Пролонговано: на ~~2021~~ /2023 н.р. 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__ /20__ н.р. (____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Коцур Анатолій Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

 (Капелюшний В.П.)

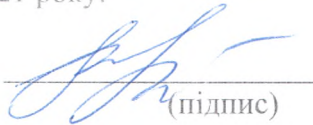
(підпис)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії

 (Терес Н.В.)

(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – поглиблення, конкретизація змісту основних понять, ідей та закономірностей методики викладання історії, методів наукового аналізу; формування професійного мислення викладача історії; створити цілісне уявлення про різноманітні форми, методи та методики викладання історії.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

2.1. *Знати*: спеціальну історичну термінологію, категоріально-понятійний апарат, різноманітну гаму думок та поглядів, що існують в сучасній методиці викладання історії.

2.2. *Вміти*: реалізувати на практиці моделі проведення аудиторних та позааудиторних навчальних заходів.

2.3. *Володіти*: прийомами й методами забезпечення реалізації навчального процесу закладу вищої освіти, згідно нормативних документів.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Розглядаються основні поняття, принципи, закономірності методики викладання історії як науки; процес педагогічної взаємодії між викладачем та студентами, основні етапи розвитку теорії і практики навчання історії; зв'язки між сучасними підходами до вирішення найактуальніших проблем теорії та практики навчання історії й передовими методичними системами минулого; взаємозв'язки між основними компонентами процесу навчання історії, які змінюються під впливом зовнішнього середовища; формування у студентів магістратури потреби у постійному вдосконаленні своєї методичної майстерності та стійкого інтересу до вивчення новітніх досягнень методичної науки і передової педагогічної практики.

4. Завдання (навчальні цілі): формування системи знань про методику викладання історії у закладах вищої освіти. У результаті вивчення дисципліни студент повинен *засвоїти* прийоми й методи викладацької майстерності; створити цілісне уявлення про різноманітні форми, методи й методики викладання історії, *вміти* орієнтуватися у методичному середовищі історичної науки, бути здатними брати участь у діалозі з питань методики викладання історичних дисциплін.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисциплін и
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> термінологічно-понятійний апарат методики викладання історії	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота 1</i>	4%
1.2	<i>Знати</i> основні види аудиторних занять	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота 2</i>	4%
1.3	<i>Знати</i> форми й методи позааудиторної роботи	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота 1</i>	7%
1.4	<i>Знати</i> критерії оцінювання пізнавальної діяльності студента	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота 2</i>	7%

2.1	<i>Вміти</i> реалізувати на практиці особливості кредитно-модульної системи навчання	<i>Семінар</i>	<i>усне опитування</i>	8%
2.2	<i>Вміти</i> проводити семінарське заняття для студентів закладу вищої освіти	<i>семінар</i>	<i>усне опитування</i>	8%
2.3	<i>Вміти</i> організувати самостійну роботу студентів ЗВО	<i>Семінар</i>	<i>усне опитування</i>	7%
2.4	<i>Вміти</i> організувати та проводити індивідуальні та групові консультації	<i>Семінар</i>	<i>усне опитування</i>	7%
2.5	<i>Вміти</i> оцінювати складові компоненти структури та методологічних прийомів лекційного заняття	<i>самостійна робота</i>	<i>усна рецензія</i>	4%
2.6	<i>Вміти</i> застосувати набутті знання для підготовки й проведення самостійної лекції для студентської аудиторії	<i>самостійна робота</i>	<i>презентація</i>	4%
2.7	<i>Вміти</i> проводити професіограму викладача історії	<i>лекція, семінар самостійна робота</i>	<i>екзамен</i>	20%
2.8	<i>Вміти оперувати прийомами, методами й методологією забезпечення навчального процесу ЗВО</i>	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>екзамен</i>	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2.	1.3.	1.4.	2.1	2.2	2.3.	2.4.	2.5	2.6	2.7.	2.8.
Програмні результати навчання (назва)												
ПРН 1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.		+			+			+	+	+		+
ПРН 7. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.	+			+	+			+	+	+		+
ПРН 9. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 14. Демонструвати вміння формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, дослідницькі завдання та методи їх вирішення в предметному полі етнології.		+				+		+	+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.3 – 11 балів/6 балів*.
  2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2, 1.4 – 11 балів/6 балів.
  3. Усна рецензія ЗМ 1: РН 2.6 – 4 бали/3 бали.
  4. Презентація тем ЗМ2: РН 2.6 – 4 бали/3 бали.
  5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 2.1-2.2 – 16 балів/10 балів.
  6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 2.3-2.4 – 14 балів/8 балів.
- * максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40;
- оцінюються такі результати навчання студента: вміння проводити професіограму викладача історії, вміння оперувати прийомами, методами й методологією забезпечення навчального процесу закладу вищої освіти;
- форма проведення екзамену – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень іспитової оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж **20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. **Рекомендований мінімум допуску до іспиту 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання усної рецензії та презентації; бали, отримані під час модульного контролю, а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (іспиту), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-7, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8-13.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, усна рецензія і презентація) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 Концептуальні засади освіти у вищій школі			Змістовий модуль 2 Теорія та методика викладання історії у ЗВО			Іспит
31 заліковий бал (максимум)			29 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (усна рецензія)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (презента- ція)	Семінари	Модульний контроль	40 балів (макси- мум)
4 (максимум)	16 (максимум)	11 (максимум)	4 (максимум)	14 (максимум)	11 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 0,5 до 2 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 0,5 бала;
- логіка викладення 0,5 бала;
- використання основної і додаткової літератури 0,5 бала;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 0,5 бала.

Усна рецензія лекції заняття колеги-одногрупника оцінюється в діапазоні від 1 до 4 балів.

- прокоментовано основні складові елементи рецензованої лекції, проаналізовано усі структурні її елементи, висловлено особисте ставлення до мети і завдань навчальної лекції; дана узагальнена аргументована оцінка; зроблені ґрунтовні висновки; 4 бали
- прокоментовано основні складові елементи рецензованої лекції, дана узагальнена аргументована оцінка форм і методів викладу матеріалу; зроблені висновки; 3 бали
- поверхово прокоментовано основні положення рецензованої лекції, дана узагальнена оцінка повноти викладу матеріалу; 2 бали
- поверхово прокоментовано основні положення рецензованої лекції, без належної аргументації, власного бачення структури та змісту навчального матеріалу лекції. 1 бал

Презентація лекції на одну із запропонованих студентом тем, подається викладачеві впродовж ЗМ 2, але не пізніше останньої декади травня.

Критерії оцінки практичного завдання – презентації:

- Тема лекції – актуальна, містить усі структурні елементи навчального процесу, наявні мета і завдання, аналізуються основна і додаткова література та джерела, зроблені висновки, вдало підібраний матеріал візуальної презентації, робота оформлена відповідно вимогам до такого виду робіт . 4 бали

- Тема лекції – актуальна, структурована, аналізуються основна і додаткова література та джерела, зроблені висновки, підібраний матеріал візуальної презентації відповідає темі заняття, робота оформлена відповідно вимогам до такого виду робіт . 3 бали
- Тема лекції розкрита поверхово, відсутні окремі структурні елементи навчального процесу, мета і завдання, аналізується література, висновки не повні, підібраний матеріал візуальної презентації не повністю розкриває тему заняття. 2 бали
- Тема лекції розкрита поверхово, відсутні окремі структурні елементи навчального процесу, мета і завдання, аналіз літератури, відсутні або надто поверхові висновки, підібраний матеріал візуальної презентації не розкриває тему заняття. 1 бал

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі розгорнутих відповідей на запропоновані питання, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада березня) і Контрольна робота 2 (остання декада травня). Завдання контрольної роботи має 2 запитання. Правильна відповідь за перше має 6 балів, а за друге – 5. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 11 балів.

Критерії оцінювання першого питання:

- Відповідь повна, обґрунтована, подане власне бачення проблеми, наявні логічні висновки 5-6 балів
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 3-4 бали
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу, відсутня логіка викладу. 1-2 бали

Критерії оцінювання другого питання:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 2 бали.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Іспитовий білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється 20 балами Критеріями оцінювання відповіді є:

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми, містить ґрунтовні висновки 19-20
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 16-18
- Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання 13-15
- Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 10-12
- Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми 7-9
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу 4-6
- Відповідь має значні помилки, або відсутня 1-3

Умовою допуску до іспиту є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до іспиту – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	19	17	24	60
Максимум	31	29	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

№	Назва теми	Лекції	Семінари	Самостійна робота
	МОДУЛЬ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ			
1.	Вступ. Тема 1. Сутність методики викладання історії у закладах вищої освіти, як науки й навчальної дисципліни.	1		2
2.	Тема 2. Національна доктрина розвитку освіти	1	2	4
3.	Тема 3. Стан і завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу.	2		4
4.	Тема 4. Організація навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців.		2	4
5.	Тема 5. Основні риси вузівської історичної освіти.		2	4
6.	Тема 6. Процес навчання історії та його закономірності.	2		4
7.	Тема 7. Структура історичних знань студентів.		1	2
8.	Усна рецензія.			6
9.	Контрольна робота з тем М 1.		1	
	МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ У ЗВО			
10.	Тема 8. Лекції, методика їх підготовки і проведення.	2		4
11.	Тема 9. Методика організації та проведення семінарських занять з історії у ЗВО.	2	2	4
12.	Тема 10. Факультативи, спецкурси і спецсемінари з історичних дисциплін. Індивідуальні та групові консультації.	2	2	4
13.	Тема 11. Організація навчальних і переддипломних практик.	1		4
14.	Тема 12. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.		2	4
15.	Тема 13. Діагностика навчання історії	1	1	4
16.	Презентація лекцій.			6
17.	Контрольна робота з тем М 2.		1	
	ВСЬОГО ЗА СЕМЕСТР:	14	16	60

Загальний обсяг **90 год.**,

у тому числі:

лекції – **14 год.**;

семінари – **16 год.**;

самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Закон України «Про вищу освіту» (Із змінами та доповненнями за 2017 р.) // Відомості Верховної Ради. 2017. № 2.; № 7-8; № 11; № 17; № 33; № 38-39.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
3. Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. Харків: ФОП Шейніна О.В., 2009..
4. Гладуш В., Лисенко Г. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Д., 2014..
5. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.:Знання, 2005.
6. Нагаєв В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007.
7. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009..
8. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / [Курлянд З.Н., Хмелюк Р.І., Семенова А.В. та ін.]; за ред. З.Н.Курлянд. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005.
9. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011.
10. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навчальний посібник. К., 2011.

Додаткові:

1. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Укл. З.І. Тимошенко, І.Г. Оніщенко, А.М. Греков. –К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004.
2. Вища освіта в Україні: Навч. посібник /В.Г.Кремень, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та ін. К., 2005.
3. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя. Харків, 2006.
4. Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». Умань, 2013.
5. Желіба О. В. Сучасні інформаційні технології при викладанні фахових дисциплін (історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін): навч.-метод. посіб. для студентів-істориків. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013.
6. Желіба О.В. Методика навчання історичних дисциплін у вищій школі: навчально-методичний посібник для магістрів. Ніжин, Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2013.
7. Жорнова О., Жорнова О. Організаційно-методичні засади викладання у вищій школі: Навчальний посібник. К., 2011.
8. Лисенко В., Зазимко Д., Кліх Л. Валідні тести як метод контролю якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ. Вища освіта України. 2012. № 2.
9. Мороз Л.В. Організаційно-педагогічні умови формування готовності викладачів до виховної роботи у вищих навчальних закладах (формувальний експеримент) //Проблеми освіти: Наук. збірник / Кол. авт. К., 2007. Вип. 53.
- 10.Петрук В.А. Інноваційні технології формування навиків педагогічної діяльності у майбутніх викладачів вищих навчальних закладів // Проблеми освіти: Наук. збірник / Кол. авт. К., 2008. Вип. 55.
11. Романова Г.М. Застосування типологічного підходу у процесі психолого-педагогічної підготовки викладачів // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. К., 2008. Вип. 56.
12. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. К., 2004.
13. Січкаренко Г.Г. Молоді викладачі вищих навчальних закладів України: професійний потенціал // Проблеми освіти: Наук. збірник / Кол. авт. К., 2008. Вип. 55.
14. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для педагогічних вузів. Тернопіль, 2003.

15. Хорєв І.О. Про наукове обґрунтування змісту педагогічної професіоналізації викладача вищого навчального закладу // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. К., 2007. Вип. 50.
16. Цимбалюк І.М. Підвищення професійної кваліфікації: Психологія педагогічної праці: Навчально-методичний посібник. К., 2004.
17. Черніков П.І. Моніторинг професійної діяльності викладача навчального закладу // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. К., 2008. Вип. 56.